

Otázka: Porovnání starověkých umění

Předmět: Výtvarná výchova pro pedagogické SŠ

Přidal(a): Aniodo16

Porovnání egyptského umění s mezopotámským, řeckého umění s římským

UMĚNÍ STAROVĚKU

- vynález a používání písma, třídně rozdělená společnost (faraon, ..., ..., otroci)
- člověk vyprodukuje víc než sám spotřebuje – státy (armády, říše)

EGYPT

- v čele neomezený vládce faraon (zástupce boha na zemi)
- písmo hieroglyfy – pojmové písmo

Architektura

- pyramidy (Cheopsova, Rachefova, Menkauerova)
- po dlouhá staletí – hrobky faraonů
- posledních 10-20 let se množí důkazy o tom, že o žádné hrobky nikdy nešlo
- existovaly dlouho před námi známým Egyptem
- geniální stavby, stěží zopakovatelné s naší technikou
- jejich pravý účel nám dnes není znám
- pravděpodobně nějaká technická zařízení
- jejich stáří se odhaduje na 18 000 př. n. l.
- Egypťané se do nich dostali a chovali je v úctě

- jako hrobky je v menším napodobovali
- pyramida Džoserova - stupňovitá, z daleko menších kamenů, stavitel Imhotep
- paláce, chrámy, hrobky - nástavby
- pohřbívalo se do skalních tajných hrobů v údolí králů
- prosté domky - ze sušených cihel
- předchozí architektura byla kamenná, nyní přechodná
- architektura byla barevná (pomalovaná, polychromovaná)
- chrámy v Luxoru a Kernelu, chrám v Abú Simbelu
- chrám královny Hatšepsut v Dér el-Bahrí

sochařství

- pracovalo se do tvrdých materiálů (žula, porfyry, bazalty)
- sochy běžných velikostí, nadživotních velikostí - kolosy, ale i mnoho sošek malých velikostí (figurky)
- tématika:
 - božstva (bohové a bohyně)
 - faraonové, velmožové, vysoce postavení lidé, případně jejich manželky
 - posvátná zvířata)
 - sfinga - nejen v Egyptě, kombinace částí lidských a zvířecích
 - busty - hlava, krk, ramena (busta královny Nefertiti)
- sochy se polychromovaly
- kromě soch i tzv. **reliéfy** (socha, která není celá, vystupující např. ze stěny) - výskyt př. v chrámech, palácích, hrobkách (ne v pyramidách), tématika: všechny oblasti života všech vrstev (řemesla, zemědělství, kratochvíle, náboženské obřady, válečná tažení, atd.), polychromovaly se
- podobizny na sarkofázích (=rakev, která má na sobě podobu zemřelého)
- kolosy u chrámu v Abú Simbelu, Memnonovy kolosy
- sfinga u pyramid

malířství

- tématika obdobná jako u sochařství
- pestrá, převážně teplá barevnost

- zvláštní způsob zobrazování, který platil až na výjimky
 - hlava zobrazena z boku (profilu)
 - oko zepředu
 - trup zepředu
 - nohy z boku, nakročeno
- malby neměly žádnou perspektivní hloubku, velikost postav se řídila podle postavení ve společnosti, nikoli vzdálenosti = hierarchická perspektiva
- chrámy, paláce, hrobky

MEZOPOTÁMIE

- nejstarší civilizace, pravděpodobně původ všech ostatních civilizací, odkud se šířily
- klínové písmo

architektura

- pyramidy – stupňovité, stavěné z cihel podobných egyptským = zikkuraty
- nedochovaly se, dochovaly se většinou pouze ruiny
- stavěla se celá města s mohutnými hradbami
- Ištarina brána – postavena replika
- pyramidy byly centrem chrámových a palácových komplexů, mohly sloužit jako hrobky – stupňovité zahrady královny Semiramis
- paláce a chrámy
- opevněny hradbami
- cihly a ostatní komponenty byly pálené – vynikající keramici
- na povrchu často ozdobné reliéfní kachle
- nosná zeď

sochařství

- z části podobné egyptskému, jak sochy různých velikostí, tak sfingy
- tesalo se do tvrdých kamenů, velice časté reliéfy, obdobná tematika, převažovali bohové a válečná tažení

- postavy při všech činnostech stejné výrazy
- válečky a pečetidla – po jednom otočení se obtiskl do hlíny reliéf

malířství

- obdobné zobrazování jako v Egyptě, ale postavy jsou stejně velké
- barevnost (pokud byla) stejně pestrá
- zdobení architektury a keramiky
- vynikající výrobci ozdobných předmětů a šperků
- mistrně kombinovali kámen, kov, dřevo
- výzdoba zdí

UMĚNÍ ANTIKY

- umění Řecka a Říma, patří do starověku
- umění Řecka vychází mimo jiné také z umění Středozemního moře (Kréta a přidružené ostrovy s velkými opevněnými městy – Minos, Kroisos, Faistos)
- společným znakem byl vysoce rozvinutý keramický průmysl, překladová architektura s vícepatrovými domy, mohutné hradby, mořeplavectví a obchodování

ŘECKO

architektura

- překladová
- zdobená také barevně
- chrámy, svatyně, paláce, obytné domy, veřejné budovy, divadla – amfiteátry
- města měla svou tzv. akropoli – vyvýšené, mnohdy posvátné místo, kde byly soustředěny nejvýznamnější chrámy, bylo navíc opevněno a v době ohrožení mohlo být navíc posledním útočištěm obyvatelstva
- stavebním materiálem byl kámen a dřevo, ale i cihly
- během řeckých dějin se vystřídaly v architektuře 3 slohy, jsou rozeznatelné nejlépe podle

podpůrných sloupů – dórský, iónský a korintský

- KARYATIDY = sloupy ve tvaru lidských postav
- na Athénské akropoli je nejznámější chrám Parthenon – socha Athény v nadživotní velikosti – Erechteion – má karyatidy
- mnohé sochy i části architektury se polychromovaly

sochařství

- myšlenka harmonie tělesné i duševní krásy
- usilovali o ideálně krásného člověka
- vytvářeli vzor, jak by měl vypadat
- sochy se tesaly do kamene, popř. se odlévaly do bronzu
- nejčastěji měly oči vykládány barevnými sklíčky (aby vypadaly jako živé)
- polychromovaly se
- zpočátku sochy měly tzv. nakročeno, později tzv. kontra postoj – přenesená váha na jedné noze
- různé pozice při znázorňování bitev nebo sportovců
- tematika:
 - významné osobnosti
 - bohové a bohyně
 - mytologické postavy
 - významní atleti
 - sochy kúrosů (chlapců) a koré (dívek) – nekonkrétní
- sochaři:
 - Feidiás – socha Athény (Parthenon), sedící socha boha Dia
 - Myrón – sochy sportovců, př. Discobolos – atleti
 - Praxiteles – tvorba tzv. kánonu (ideální krásy)
 - Lysippos – sochař ze dvora Alexandra velkého

keramika

- užitná – hlavně velké nákladní nádoby = amfory
- většinou byla velice zdobena typickým způsobem – nádoby byly v původní vypálené barvě, nejčastěji doplňované a kombinované černou, případně další barvou (žlutá, fialová), obrysy a linie jsou vyryté jako poslední

- na nádobách se vyskytovala velká část řeckého **malířství**, další malby byly na stěnách jako fresky
- velice častá byla technika mozaiky, barevnost byla omezena, spíše v teplých tónech
- náměty:
 - především řecká mytologie – bohové a bohyně
 - významné činy, vítězné bitvy
 - popř. významné osoby

ŘÍM

- převzalo z Řeckého umění mnoho

architektura

- převzala od řecké sloupy (nejčastěji korintské)
- sloupy pouze jako ozdobné nebo nesly pouze část stavby
- Římané měli nosnou zeď a valený oblouk (valenou klenbu – nosná) – Římané ho uměli dobře využívat
- princip kupole (kopule) – používali vysoce kvalitní maltu, základ – sopečný popel
- stavěly se:
 - domy – vily – byly átiové
 - chrámy, paláce
 - agory, baziliky – veřejná soudiště a tržiště
 - thermy a bibliotéky (lázně, sauny, pedikúra, manikúra)
 - kolosea
 - vítězné oblouky (stavěli císaři, byly poznamenány jejich činy)
 - akvadukt = most, přes který tekla voda – svádění pitné a užitkové vody z vysoko položených míst do měst

sochařství

- bylo kopií řeckého sochařství
- mnoho řeckých soch se dokonce dochovalo jako římské kopie (sochy si odlévali do bronzu)
- sochy státníků, císařů

- typické jsou rovněž busty (a podobizny) - byly většinou realistické až naturalistické
- vysoké reliéfy (vítězné bitvy)
- nosili tuniku (dlouhé volné triko s páskem), přes ni tógu
- boty na způsob lýčených sandálů (na lýtka)
- široké volné klobouky (jen muži)

malířství

- fresková malba a mozaiky
- barevnost a náměty byly podobné Řecku (mytologie)
- erotické náměty, výroba parfémů
- obrazárna = pinakotéka
- iluzivní malba (pomalovaná zeď - příroda)